

Jiří Jura - Pacák a divadlo

Malíř a grafik Jiří Jura - Pacák, občanským jménem Pacák, uměleckým jménem Jura, od roku 1919 trvale žijící v Újezdě u Luhačovic, kde také v roce 1945 zemřel a byl pochován, je u nás znám především díky grafickému dílu. Již méně známá je jeho divadelní činnost. Divadlu byla oddána i jeho choť Marie. Poslehněme vzpomínku Mistra, zveřejněnou v Národním středě v roce 1942.

také Jan O. Hlava, otec manželky J. Jury - Pacáka. Byl dobrým pravým českým kočovným hercem, nadšeným vlastencem, poctivým mužem. Hrával největší úlohy, vedl režii, dekoroval scénu. Hrál celou duší. Staral se vzorně o rodinu. Celý život byl hrdý na přátelství s Josefem Kajetánem Tylem, který mu byl učitelem a se kterým byl angažován v jeho družině. Po Tylově smrti působil na mo-

Páni režiruje Jiří Pacák, který i se svojí chotí obsadil herecké role.

V době aktivní činnosti manželů Pacákových u divadla byl jejich rodinný život zcela ovlivněn touto skutečností. V roce 1922 píše syn Jiří mamince paní Marii Pacákové k jmeninám dopis plný vzpomínek, který je podepsán i ostatními třemi sourozenci. "Ale ze všeho nejvíce na mne působilo to ovzduší stálého shonu a práce, jež bylo Tvým ovzduším a celé to království beden, košů a pestrých cárů chudé herecké rodiny. Když si jen vzpomenu na únavné cesty vlakem i povozem, za nichž právě tak jako jindy zahrnovala jsi nás svojí péčí a starostlivostí! A když jsme přijeli na štaci, usadila jsi nás i s otcem někde v hotelu a běhala a sháněla jsi kolikrát celé půldne byt. A sotva jsi tu starost měla z krku, zas bylo třeba rozeřadit věci dětem a zas honem, honem skládat šatstvo do koše a připravovat se na večerní představení. Potom jste odcházeli s otcem ..."

V Historii ochotnického divadla z Újezdce u Luhačovic se dočteme o výrazném oživení divadelní činnosti po roce 1919, kdy se zde trvale usadil Jiří Jura - Pacák, zakladatel ochotnického divadla, jehož rodina byla dlouhou dobu hybnou silou tohoto divadelního spolku. Podílela se na režijní činnosti, úpravě kostýmů, maskování, výrobě scény, samotné propagaci a především na herecké činnosti.

Úspěšnou hrou ochotníků byla také Maryša bratří Mrštíků, provedená i v přírodě, v údolí Jamského mlýna v Luha-

J. Jura Pacák se ženou

"Původně, po studiích, stal jsem se divadelním pěveckem. Po patnáct let jsem zpíval u Zöllnerovy a Trnkovy společnosti. U divadla jsem se také seznámil se svou manželkou, dezerou znamenitého divadelníka J. O. Hlavy, Tylova současníka. V roce 1912, kdy jsem měl nejlepší naději být angažován k zemskému divadlu v Brně, onemocněl jsem, porouchal se mně můj bas. Ne sice tak, abych nemohl zpívat vůbec, ale již to nebylo to. Tak jsem divadla raději zanechal ..."

Byla to divadelní společnost Václava Choděry, kde se mladá Marie Hlavová seznámila s Jiřím. "Tam se jednou dostal herec zajímavého zevnějšku, pocházel z Pardubic. Byl to ošklivý dlouhán, mne však zaujal jako osobnost svým zájmem o literaturu a svou inteligencí. Bylo mi tenkrát 17 let a blíže jsme se seznámili ... Naše svatba se konala v Tišnově na prázdninách a přítomen byl ředitel Choděra, který nám byl za svědka."

Václav Choděra byl mezi herci znám a vážen jako dobrý člověk, herec, i dobrý zkušený ředitel divadelní společnosti. V pěkných hereckých vzpomínkách žil

ravském venkově. Na konci svého strastiplného života kočovného herce píše svému příteli, také herci: "Kdybych neměl rodinu v takové bídě, skoro bych se radoval, že umřu na jaře, jak jsem si vždycky přál, a že si zas zahraju v nebi s Tylem ..." Pochován je ve společném hrobě na brněnském hřbitově.

Do dějin českého divadla je významně zapsána jedna z prvních českých divadelních společností vedená rodinou Zöllnerů. U základů stojí její ředitel Filip Zöllner a umělecký vedoucí J. K. Tyl. Po smrti Filipa vede společnost dlouhá léta paní Eliška Zöllnerová. V almanachu divadelní společnosti z roku 1910 se dočítáme o působení operního basisty Jiřího Pacáka a herečky Marie Pacákové. V očích současníků měla společnost "babičky" Zöllnerové dobré jméno. Dochovaný plakát této divadelní společnosti zve na slavnostní divadelní představení opery Hubičky v Kostelci n. Orlicí. Režisér Jiří Pacák. V roli Palouckého, bas - baryton, rovněž Jiří Pacák. Jiný plakát z roku 1913, tentokrát Spolku ochotnického divadla v Kroměříži sděluje, že hru

čovicích. Lázeňský Zpravodaj Inhačovský z 23.7.1938 hodnotí: "Skvěle memorované role, bezvadnou výslovnost, svou šifrou příznačně slovácké vyjadřování, ukázněná gesta a správné pojetí hry ve scénách dramatických". Dále hovoří o hereckých kvalitách a dobré svědomité režii. Ochotníci Jiří Jura - Pacák v roli sedláka Lízala a současně režisér a jeho paní Marie v roli Lízalky se překonávali ve svých výkonech.

Část mozaiky pestrého divadelního života rodiny Jiřího Jury - Pacáka tvoří styky často s významnými českými herci. "Drahá a milá moje kamarádko ...", píše Otýlie Beníšková paní Marii Pacákové. Dopis svědčí o dlouhodobých přátelských vztazích. K hlubokému zamyšlení vede i následující citát Dostojevského v novoročence Růženy Naskové, nacházející se v pozůstalosti rodiny. "Přátelé moji drazí, především budeme dobří, pak čestní, pak budeme mít soucit k sobě vespolek.

Ach, přátelé moji milí, nebojte se života! Jak krásný jest život, vykonáš-li něco dobrého a spravedlivého."

Z oživených myšlenek některých postav a postavček českého kočovného a ochotnického divadla cítíme, že dosáhli naplnění svého života tím, že se o ně nestarali přímo, ale že svůj život zasvětili úsilí o to, co je dobré, pravdivé a krásné.

Ing. Zdeněk Hanzelka, CSc.